

1 Pierādīšanas pienākums

1.1 Kādi ir pierādīšanas pienākuma noteikumi?

Attiecībā uz pierādīšanas jautājumiem Grieķijas tiesībās ir ievērots “pušu sacīkstes” princips (*archi tis diáthesis*). Tas nozīmē, ka tiesa rīkojas tikai pēc kādas puses pieteikuma un lemj, pamatojoties uz faktu apgalvojumiem, ko izvirzījušas puses, un viņu iesniegtajiem pieteikumiem. Procesuālas darbības tiek veiktas pēc pušu pieteikuma, ja vien likums neparedz citādi. Katrai pusei ir jāpierāda tikai tie fakti, kam ir ietekme uz spriedumu lietā un kas ir vajadzīgi, lai pamatotu puses neatkarīgu prasījumu vai pretraspību. Pieteikumu, kas netiek pierādīts, noraida.

1.2 Vai pastāv noteikumi, kas atbrīvo noteiktus faktus no pierādīšanas pienākuma? Kādos gadījumos? Vai ir iespējams iesniegt pierādījumus, lai pierādītu, ka kāds juridisks pieņēmums, nav pareizs?

Ja likums paredz, ka ir vajadzīgi pierādījumi par kāda fakta esību, ir pieļaujami pretpierādījumi, ja vien nav noteikuma, kas paredz pretējo. Faktus, kas ir tik labi zināmi, ka nevar būt pamatotu šaubu, ka tie ir patiesi, vai kas ir zināmi tiesai no citas tiesvedības, ņem vērā automātiski, un šādi fakti nav jāpierāda. Tiesa automātiski ņems vērā no vispārējas pieredzes izsecinātus faktus, neprasot pierādījumus. Tāpat tiesa pēc savas iniciatīvas pieņems zināšanai citu valstu likumus, paražas un praksi, bet tā var prasīt pierādījumus, ja tā šādus likumus, paražas vai praksi nepārzina.

1.3 Kādā apmērā tiesai ir jābūt pārliecinātai par kādu faktu, lai tā varētu pamatot savu spriedumu ar šo faktu?

Tiesa brīvi izvērtē pierādījumus un pēc saviem ieskatiem izlemj, vai izteiktie apgalvojumi ir patiesi. Tā savā lēmumā izklāsta iemeslus, kuru dēļ tā ir izdarījusi attiecīgu secinājumu. Ja likums nosaka, ka lietu var izspriest tikai uz iespējamiību izvērtējuma pamata, piemēram, pamatojoties uz pieteikumu par pagaidu noregulējuma pasākumiem (*asfalistiká métra*), tiesai nav pienākuma piemērot noteikumus, kas reglamentē pierādījumu iegūšanu, pieņemamus pierādījumu veidus un sniegto pierādījumu spēku, bet tā var ņemt vērā jebko, ko tā uzskata par atbilstošu, lai formulētu savu viedokli par faktiem.

2 Pierādījumu iegūšana

2.1 Vai pierādījumi vienmēr jāiesniedz kādai no lietas pusēm, vai arī atsevišķos gadījumos tiesnesis var iegūt pierādījumus pēc savas iniciatīvas?

Pamatprincips ir tāds, ka pierādījumus ierosina un sagādā puses. Tomēr tiesa var pēc savas iniciatīvas likt iesniegt jebkādus pierādījumus, ko atļauj likums, pat ja puse tos nav sagādājusi.

2.2 Ja kādas puses lūgums pieņemt pierādījumu tiek apmierināts, kas noteik tālāk?

Pēc pierādījumu iegūšanas tiesa lemj par lietas būtību, izņemot gadījumus, kad tā secina, ka pierādījumi bijuši nepietiekami — tādā gadījumā tā var likt iesniegt jaunus papildu pierādījumus.

2.3 Kādos gadījumos tiesa var noraidīt puses lūgumu pieņemt pierādījumu?

Ja tiesa secina, ka esošie pierādījumi ir nepietiekami, vai ja puse nav iesniegusi tos likumā noteiktajā termiņā.

2.4 Kādi ir dažādie pierādījumu veidi?

Saskaņā ar Civilprocesa kodeksu (*Kódika Politikís Dikonómias*) pierādījumi ietver atzišanu, pārbaudes, ekspertu ziņojumus, dokumentētus pierādījumus, pušu uzklaušīšanu, liecinieku liecības, faktu prezumpcijas un ar zvērestu apliecinātas rakstiskas liecības.

2.5 Kādas ir metodes, lai iegūtu pierādījumus no lieciniekiem, un vai tās atšķiras no metodēm, kādas izmanto, lai iegūtu pierādījumus no lieciniekiem, kas ir eksperti? Kādi ir noteikumi attiecībā uz rakstveida pierādījumu un eksperta atzinuma/viedokļa iesniegšanu?

Liecinieki-eksperti (*pragmatognómones*) palīdz tiesai, sniedzot atzinumu par jautājumiem, ko viņiem uzdod tiesa. Vajadzības gadījumā tiesa prasa, lai liecinieki-eksperti piedalītos visos vai dažos tiesvedības posmos. Katra tiesa uztur liecinieku-ekspertu sarakstu. To, kā šādus sarakstus sagatavo un uztur, nosaka rīkojums, ko izdod pēc tieslietu ministra priekšlikuma. Tiesa, kas iztiesā lietu, sniedz lieciniekiem-ekspertiem vajadzīgos norādījumus par to, kā viņiem jāpilda savi uzdevumi, un jo īpaši nosaka, a) vai tā uzskata, ka viņiem ir jāpiedalās kādā no tiesvedības posmiem, un b) vai eksperta atzinums ir jāsniedz tiesā vai jāgatavo tikai pašiem lieciniekiem-ekspertiem. Ja vien tiesa, kas iztiesā lietu, nenosaka citādi, tādas pašas pilnvaras var īstenot cita tiesa, kas rīkojas pēc pieprasījuma vai atsaucoties uz pieprasījumu, lai veiktu kādu tiesisku darbību saistībā ar eksperta atzinumu, vai arī deleģēts tiesnesis (*entetalménos dikastís*). Ja tiek prasīts rakstisks atzinums, tiesa nosaka termiņu, kurā lieciniekiem-ekspertiem ir jāsniedz savs atzinums. Tiesnesis vai — ja tiesa ir vairāku tiesnešu sastāvā — tiesas priekšsēdētājs var pagarināt minēto termiņu pēc liecinieku-ekspertu lūguma un bez iepriekšējas pušu izsaukšanas uz tiesu, ja liecinieki-eksperti uzskata, ka atvēlētais laiks nav pietiekams atzinuma sagatavošanai. Ja ir vairāk nekā viens liecinieks-eksperts, viņi veic visas darbības, kas ir vajadzīgas, lai sagatavotu eksperta ziņojumu, un kopīgi izstrādā rakstisko atzinumu. Viņi tiekas, ja kāds no viņiem izsaka šādu uzaicinājumu. Rakstiskā atzinumā jābūt norādītām darbībām, ko ir veikuši liecinieki-eksperti, un izklāstītam katra liecinieka-eksperta viedoklim, norādot to pamatojošos iemeslus, un atzinumam jābūt liecinieku-ekspertu parakstītam. Ja kāds no lieciniekiem-ekspertiem nepiedalās atzinuma izstrādē vai atsakās to parakstīt, to norāda atzinumā. Liecinieki-eksperti vai persona, kuru viņi pilnvarojusi šim nolūkam, iesniedz rakstisko atzinumu tās tiesas kancelejā, kas viņus iecēlusi, un šo faktu reģistrē. Ja atzinumu iesniedz tiesas kancelejā, rīkojoties pēc deleģētā tiesneša tiesas pieprasījuma vai atsaucoties uz šādu pieprasījumu, ziņojumu nekavējoties nosūta tās tiesas kancelejai, kas iztiesā lietu. Liecinieku-ekspertu atzinumu tiesa vienmēr novērtē brīvi.

2.6 Vai kādas noteiktas pierādīšanas metodes ir nozīmīgākas par citām?

Mutiska vai rakstiska puses atzišanās (*omología*) tiesā vai deleģētā tiesneša priekšā ir pilnīgs pierādījums pret personu, kura to izsaka; atzišanu, ko izsaka ārpus tiesas, tāpat kā citus pierādījumus novērtē brīvi.

2.7 Vai noteiktu faktu pierādīšanai ir obligāti jāizmanto noteikta veida pierādīšanas metodes?

Līgumus un kolektīvas darbības nevar pierādīt ar liecinieku pierādījumiem, ja attiecīgā darījuma vērtība pārsniedz 20 000 EUR, un liecinieku pierādījumi pret dokumentētu pierādījumu saturu netiek atzīti, pat ja darījuma vērtība ir mazāka nekā 2 miljoni GRD jeb 20 000 EUR. Tomēr liecinieku pierādījumi tiek atzīti šādos gadījumos: a) ja dokumentā ar pierādījuma vērtību ir atrodami sākotnēji pierādījumi, kas ļauj pieņemt varbūtību, ka darījums patiešām ir noticis (“rakstisku pierādījumu sākums”, *archí éngrafis apódeixis*); b) ja ir fizisks vai morāls iemesls, kāpēc dokumentu nevar uzrādīt; c) ja tiek pierādīts, ka dokuments ir sagatavots, bet netīši nozaudēts; d) ja liecinieku pierādījumus pamato darījuma būtība vai konkrētie apstākļi, kādos tas noslēgts, un jo īpaši ja tie attiecas uz komerciāliem darījumiem.

2.8 Vai lieciniekam saskaņā ar likumu ir pienākums sniegt liecību?

Ikvienam, kurš tiek uzaicināts uz tiesu kā liecinieks, ir jāierodas tiesā un jāizklāsta fakti, kas viņam ir zināmi. Ja persona bez pamatojuma neierodas, tiesa liks tai samaksāt izdevumus, ko radījusi neierašanās, un tiesa var arī piemērot naudas sodu.

2.9 Kādos gadījumos liecinieks var atteikties sniegt liecību?

Šādām personām ir tiesības atteikties tikt nopratinātām kā lieciniekām: 1) garīdzniekiem, juristiem, notāriem, ārstiem, farmaceitiem, medmāsām, vecmātēm, viņu asistentiem un puses advokātam ir tiesības atteikties liecināt par faktiem, kas viņiem kļuvuši zināmi viņu profesijas praktizēšanas laikā; 2) personām, kuras ir pušu asinsradinieki, radinieki svainībā vai radinieki adopcijas rezultātā līdz trešajai radniecības pakāpei tiešā vai sānu līnijā, ja vien šīm personām nav tādas pašas radniecības ar visām pusēm, un laulātajiem, bijušajiem laulātajiem un saderinātām personām. Turklāt lieciniekam nav pienākuma liecināt par 1) faktiem, kas var novest pie kriminālvajāšanas par nodarījumu, ko izdarījis liecinieks vai ar viņu saistīta persona Civilprocesa kodeksa 401. panta 2. punkta nozīmē, vai kas var mest ēnu uz liecinieka godu vai šādas personas godu, 2) faktiem, kas uzskatāmi par profesionālo noslēpumu.

2.10 Vai pret personu, kura atsakās liecināt, var piemērot sankcijas vai likt sniegt liecību piespiedu kārtā?

Ja liecinieks ierodas tiesā, bet atsakās liecināt, pat ja viņam prasa to darīt, tiesa var likt viņam samaksāt naudas sodu.

2.11 Vai ir personas, no kurām nedrīkst iegūt liecības?

Šādas personas nedrīkst nopratināt kā lieciniekas:

- 1) garīdzniekus par faktiem, ko viņi uzzinājuši kā grēksūdzes noslēpumu;
- 2) personas, kurām laikā, kad norisinājās attiecīgie notikumi, nebija garīgo spēju, lai tos saprastu, vai kuras nespēj izstāstīt to, ko ir pieredzējušas;
- 3) personas, kurām laikā, kad norisinājās attiecīgie notikumi, bija garīga rakstura traucējumi, kas faktiski ierobežoja to spriestspēju un gribu, vai kurām ir šādi traucējumi laikā, kad tās būtu jānopratina;
- 4) juristus, notārus, ārstus, farmaceitus, medmāsas, vecmātes, viņu asistentus un puses advokātu par faktiem, kuri viņiem izpausti vai kļuvuši zināmi, pildot profesionālos pienākumus, vai attiecībā uz kuriem viņiem ir konfidencialitātes pienākums, izņemot, ja persona, kura šādus faktus izpaudusi un attiecībā pret kuru viņiem ir konfidencialitātes pienākums, atļauj viņiem liecināt;
- 5) civildienesta ierēdņus un dienējošu militāro personālu par faktiem, attiecībā uz kuriem viņiem ir konfidencialitātes pienākums, izņemot, ja atbildīgais ministrs atļauj viņus nopratināt;
- 6) personas, kuras var būt ieinteresētas tiesas prāvas iznākumā.

2.12 Kāda ir tiesneša un pušu loma, uzskatot liecinieku? Kādos apstākļos liecinieku var uzskatīt videokonferencē vai ar citu tehnisku līdzekļu palīdzību?

Lieciniekam pirms viņa nopratināšanas liek nodot zvērestu (religisku zvērestu vai apliecinājumu). Lieciniekus nopratina katru atsevišķi, un viņus var konfrontēt ar citiem lieciniekiem vai ar pusēm tikai tad, ja uzskata, ka tas ir būtiski. Liecinieki pierādījumus izklāsta mutiski. Lieciniekiem jāpastāsta, kā viņi uzzinājuši pierādījumus, ko viņi izklāsta, un izklāstot pierādījumus, kas izriet no citas personas teiktā, viņiem ir jāpasaka, kura persona viņiem sniegusi attiecīgo informāciju. Tiesa var liegt pusēm vai to advokātiem uzdot jautājumus lieciniekiem, ja jautājumi ir nepārprotami bezjēdzīgi vai nebūtiski, un tā pasludina liecinieka nopratināšanu par pabeigtu, kad tā uzskata, ka liecinieks ir pateicis visu, ko zina par pierādāmajiem faktiem. Tiesa var pēc savas iniciatīvas vai pēc puses pieteikuma nolemt īpašā lietā rīkot videokonferenci. Tiesa izlemj, vai pieņemt šādu pieteikumu, pirms tam izvērtējot, vai šādas tehnoloģijas izmantošana ir nepieciešama efektīvai tiesvedības norisei. Ņemot vērā lietas apstākļus, tiesa var pieņemt pieteikumu par videokonferences rīkošanu, vienlaikus pieprasot papildu garantijas pienācīgai tiesvedības norisei. Tiesnesim, tiesas sekretāram un citām personām, kuras piedalās videokonferencē, ir jāieņem savas vietas attiecīgajās telpās pirms plānotā pieslēgšanās laika. Tiesa katrā atsevišķā gadījumā izvērtēs, vai attālinātajā vietā būtu jāpiesaista tiesnesis. Darbības ar aprīkojumu veic tiesnesis vai pilnvarots tiesas personāls. Konsulāras iestādes gadījumā ar aprīkojumu rīkojas persona, kuru pilnvarojis delegācijas vadītājs. Nopratināšanu ar videokonferences starpniecību rīko saskaņā ar Civilprocesa kodeksa noteikumiem, kas reglamentē attiecīgo tiesvedības posmu. Tiesnesis nosaka to personu skaitu, kuras var atrasties attiecīgajās telpās. Viņš veic nopratināšanu un sniedz vajadzīgos norādījumus personām, kuras atrodas abās vietās. Katrs tiesas loceklis vai tiesas prāvas dalībnieks ir tiesīgs, neprasot tiesneša atļauju, kurš veic nopratināšanu, uzdot jautājumus pusēm, lieciniekiem un klātesošajiem lieciniekiem-ekspertiem. Lai noskaidrotu attālinātajā telpā esošās personas identitāti, tiesnesim palīdz tiesas sekretārs vai konsula pilnvarota persona attālinātajā vietā. Tiesnesis, kurš veic nopratināšanu, izlemj, kad videokonference tiks pabeigta. Tiek uzskatīts, ka liecinieku, liecinieku-ekspertu un pušu nopratināšana ar videokonferences starpniecību notiek tiesā un ka tai ir tāds pats pierādījuma spēks kā nopratināšanai, kas notiek atklātā tiesas sēdē.

3 Pierādījuma izvērtēšana

3.1 Ja puse liecību ieguvusi nelikumīgi, vai tiesai ir kādi ierobežojumi sprieduma pieņemšanā?

Tiesa var ņemt vērā tikai tiesiskus pierādījumus. Jēdziens "tiesiski pierādījumi" (*nómima endeiktiká méssa*) ietver līdzekļus, ar kādiem pierādījumi ir iegūti. Prettiesiski iegūti pierādījumi ir prettiesiski un netiek ņemti vērā.

3.2 Ja esmu viena no lietas pusēm, vai mans paziņojums tiks uzskatīts par liecību?

Jā, pušu liecības pieņem kā pierādījumus.

Lapa atjaunināta: 14/11/2018

Šīs lapas versiju savā valodā uztur attiecīgais Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkla kontaktpunkts. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviesušas kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atsoguļotas tulkojumos. Ne Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkls, ne Eiropas Komisija neuzņemas nekādu atbildību par šajā dokumentā ietverto vai minēto informāciju vai datiem. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.